

information about the candidate, his/her behavior in real conditions, including extreme ones.

Aim. To study peculiarities of criteria for assessing proficiency of the emergency rescue teams personnel and further examinations of the candidates to serve in civil protection units.

Materials and methods. There have been studied 1213 cases of military medical commission officers of the Ministry of Emergencies of Ukraine during 2008 - 2011 and 467 cases after initiating a psychophysiological examination when taking another medical examination. Such attention to the introduction of psychophysiological examination was caused by the fact that after the regional military medical commissions officers and other ranks of emergency rescue teams were sent to the central medical expert commission, and medical care was provided in different hospitals during 2008-2011.

Results. The injuries and illnesses caused by service in civil defense units are associated with active life of people who have chosen such extremal profession. It requires further more careful studying the distribution of the injured according to the age and pathological states.

Key words: proficiency, personnel, emergency rescue teams, criteria, service, staff recruitment.

Відомості про авторів:

Гур'єв Сергій Омелянович – д.мед.н., професор, Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф МОЗ України. Адреса: Київ, вул. Братиславська, 3, тел.: (044) 518-57-08.

УДК 356.33

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2014

В.В. Косарчук, Л.М. Чорна**, М.І. Хижняк***, Л.А. Устінова****

**ВИВЧЕННЯ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО РОЗ-
ВИТКУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ОФІЦЕРСЬКОГО
СКЛАДУ МОБІЛІЗАЦІЙНОГО РЕЗЕРВУ ЗБРОЙНИХ
СИЛ УКРАЇНИ НА ЕТАПАХ ВСТУПУ ТА ПРОХОДЖЕН-
НЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ**

*Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика,

**Військово-медичний клінічний центр Центрального регіону,
м. Вінниця,

***Українська військово-медична академія
Міністерства Оборони України

Вступ. У зв'язку з різким ускладненням внутрішньополітичної обстановки в країні та втручанням Російської Федерації у внутрішні справи України відповідно до пунктів 1, 17, 20 частини першої статті 106, статті 112 Конституції України Верховна Рада України затвердила Указ Президента України від 17 березня 2014 року № 303 "Про часткову мобілізацію" і в Україні було оголошено часткову мобілізацію. Стан здоров'я та фізичного розвитку офіцерського складу мобілізаційного резерву Збройних Сил (ЗС) України є одним з основних критеріїв відбору на військову службу, контролю за їх бойовою й фізичною підготовкою.

СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА

Мета. Вивчення придатності до військової служби осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу (курсанти) та проходження військової служби (офіцери) в Збройних Силах України на основі вивчення особливостей їх стану здоров'я та фізичного розвитку.

Методи. На основі статистичної звітності за формою № 2/мед., № 4/мед. та звітів про результати медичного огляду військовослужбовців Збройних Сил України за 2001-2013 роки вивчались динамічні зміни у стані здоров'я та фізичного розвитку військовослужбовців офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу та проходження військової служби.

Результати. Встановлено, що серед осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу (курсанти) на військову службу, за середнім багаторічним показником, превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я були здоровими і складали 1-шу групу (86,42±0,38% військовослужбовців); 2-га група – практично здорові, становила 10,35±0,33% військовослужбовців; 3-тя група – потребували систематичного медичного нагляду, була найменшою і дорівнювала 3,22±0,21% курсантів. На етапі вступу серед осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву (курсанти) за показниками фізичного розвитку в 2001-2013 рр. превалювали військовослужбовці, які мали добрий стан фізичного розвитку (73,09±0,48% військовослужбовців); середній стан фізичного розвитку мали 25,71±0,47% військовослужбовців; недостатньо розвинутий фізичний стан мали 1,45±0,13% військовослужбовців. За результатами досліджень було виявлено, що серед осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі проходження військової служби в Збройних Силах України (офіцери) в 2001-2013 рр. превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я є здорові і складали 1-шу групу, (58,55±0,22% військовослужбовців); 2-га група – практично здорові – становила 23,06±0,18% військовослужбовців; 3-тя група – потребували систематичного медичного нагляду, була майже такою, як і 2-га група, і дорівнювала 18,39±0,17% військовослужбовців.

Висновки. Проведене дослідження дозволило з'ясувати: зростання кількості осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву зі змінами у стані здоров'я та фізичного розвитку свідчить про недостатній рівень здоров'я, що негативно впливає на їх боєздатність та в подальшому на їх придатність до військової служби в мобілізаційному резерві; проблеми, що перешкоджають якісному комплектуванню Збройних Сил України при частковій або повній мобілізації військ.

Ключові слова: мобілізація, військовослужбовці, мобілізаційний резерв, офіцерський склад, стан здоров'я, фізичний розвиток, придатність, військова служба.

ВСТУП

Мобілізація - комплекс заходів, здійснюваних з метою планомірного переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту - на організацію і штати воєнного часу. Мобілізація може бути загальною або частковою [1-4].

У зв'язку з різким ускладненням внутрішньополітичної обстановки, втручанням Російської Федерації у внутрішні справи України, зростанням соціальної напруги в Автономній Республіці Крим і місті Севастополі та відповідно до пунктів 1, 17, 20 частини першої статті 106, статті 112 Конституції України Верховна Рада України затвердила Указ Президента України від 17 березня 2014 року № 303 "Про часткову мобілізацію" і в Україні було оголошено часткову мобілізацію.

Стан здоров'я та фізичного розвитку – один з основних критеріїв відбору на військову службу, контролю за бойовою й фізичною підготовкою, за відношенням військовослужбовця до підтримки й збереження свого здоров'я [5-7].

Питання стану здоров'я та фізичного розвитку осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву Збройних Сил (ЗС) України, медичного забезпечення їх призову на військову службу в разі необхідності постійно знаходяться у центрі уваги медичної служби ЗС України, штатних військово-лікарських комісій військових округів та Центральної військово-лікарської комісії Міністерства оборони України. Здоров'я військовослужбовців було предметом дослідження багатьох праць з проблем військової медицини (Білий В.Я. зі співавт., 2000; Бібік Т.А. зі співавт., 2005, 2007; Калагін Ю., 2007; Захараш М.П. зі співавт., 2008; Шевчук Р.В. зі співавт., 2013) [8-13].

Однак, в цих працях не досліджувалося, які зміни у стані здоров'я та фізичного розвитку осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву в сучасних умовах, і як вони впливають на їх придатність до військової служби і готовність служити в Збройних Силах України при частковій або повній мобілізації військ. Враховуючи вказане, особливого значення на сьогодні набуває вивчення стану здоров'я та фізичного розвитку осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапах вступу та проходження військової служби в Збройних Силах України.

Мета дослідження: вивчення придатності до військової служби осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу (курсанти) та проходження військової служби (офіцери) в Збройних Силах України на основі вивчення особливостей їх стану здоров'я та фізичного розвитку для поліпшення процесу комплектування офіцерського складу мобілізаційного резерву Збройних Сил України людськими ресурсами при частковій або повній мобілізації військ.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Основою досліджень є епідеміологічний метод, зокрема його статистичний метод. Дослідження здійснено на базі матеріалів офіційної медичної статистики, а саме статистичної звітності за формою № 2/мед., № 4/мед. та звітів про результати медичного огляду військовослужбовців ЗС України за 2001-2013 роки. На базі цих матеріалів вивчались динамічні зміни у стані здоров'я та фізичного розвитку військовослужбовців офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу та проходження військової служби в Збройних Силах України за 2001-2013 роки. Визначення груп стану здоров'я та оцінка фізичного розвитку військовослужбовців офіцерського складу проводилося згідно наказу Міністра оборони України N 402 від 14.08.2008 р. "Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України". В ході розрахунків за число спостережень приймалися військовослужбовці, що були охоплені медичним оглядом у військово-лікарських комісіях і визнані придатними до військової служби.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

За результатами досліджень нами встановлено, що на етапі вступу до військової служби в Збройних Силах України серед осіб офіцерського мобілізаційного резерву – курсантів превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я були здоровими і склали 1-шу групу, їх питома вага за

СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА

середнім багаторічним показником становила $86,42 \pm 0,38\%$ військовослужбовців. Частка молодого поповнення 1-шої групи за станом здоров'я в 2001-2013 рр. коливалася від $77,40\%$ в 2005 р. до $95,26\%$ в 2010 р. (табл. 1).

Другу групу стану здоров'я складали курсанти, які були практично здоровими і за середнім багаторічним показником вони становили в 2001-2013 рр. $10,35 \pm 0,33\%$ обстежених. Частка курсантів 2-гої групи за станом здоров'я в 2001-2013 рр. зростала від $8,78\%$ в 2001 р. до $18,20\%$ в 2005 р., протягом 2006-2013 рр. – зменшилася до $7,90\%$ в 2013 р. (табл. 1).

Третя група стану здоров'я курсантів є найменшою, питома вага осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу їх на військову службу до ЗС України за середнім багаторічним показником становила $3,22 \pm 0,21\%$ обстежених. Її складали курсанти, які за станом здоров'я потребували систематичного медичного нагляду. Питома вага молодого поповнення 3-ьої групи за станом здоров'я в 2001-2007 рр. зростала від $2,25\%$ в 2001 р. до $9,43\%$ в 2007 р., протягом 2008-2010 рр. зменшилася до $1,30\%$ в 2013 р. (табл. 1 а, б).

Таблиця 1.а.

Стан здоров'я осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу до військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. (%)

Групи стану здоров'я	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Середній багаторічний показник
I ¹	88,96	85,58	84,97	85,16	77,40	91,29	$86,42 \pm 0,38$
II ²	8,78	10,66	12,26	10,13	18,20	5,40	$10,35 \pm 0,33$
III ³	2,25	3,75	2,78	4,71	4,39	3,31	$3,22 \pm 0,21$
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Таблиця 1.б.

Стан здоров'я осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу до військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. (%)

Групи стану здоров'я	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Середній багаторічний показник
I ¹	80,25	85,23	90,40	95,26	80,8	87,4	90,8	$86,42 \pm 0,38$
II ²	10,32	13,88	6,05	3,32	17,1	10,6	7,9	$10,35 \pm 0,33$
III ³	9,43	0,89	3,56	1,43	2,1	2,0	1,3	$3,22 \pm 0,21$
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Примітка до табл. 1 а і б: I1 – здоровий; II2 – практично здоровий; III3 – потребує систематичного нагляду.

СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА

За результатами досліджень фізичного розвитку осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу в 2001-2013 рр. нами встановлено, що серед курсантів превалювали військовослужбовці, які мали добрий стан фізичного розвитку, їх питома вага за середнім багаторічним показником становила $73,09 \pm 0,48\%$ військовослужбовців. Частка добре розвинутих фізично курсантів в 2001-2012 рр. коливалася від $65,77\%$ в 2003 р. до $84,55\%$ в 2009 р., а в 2013 р. різко зменшилась до $47,30\%$. Середній стан фізичного розвитку в 2001-2013 рр. за середнім багаторічним показником мали $25,71 \pm 0,47\%$ військовослужбовців. Частка курсантів, які мали середній стан фізичного розвитку в 2001-2013 рр. коливалася від $33,85\%$ в 2003 р. до $15,18\%$ в 2006 р., в 2013 р. різко зросла до $52,40\%$. Недостатньо розвинутий фізичний стан в 2001-2013 рр. мали $1,20 \pm 0,13\%$ осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу на військову службу до ЗС України, їх питома вага коливалася від $8,24\%$ в 2008 р. до $0,08\%$ в 2009 р. (табл. 2а, б).

За результатами досліджень нами встановлено, що на етапі проходження військової служби в Збройних Силах України серед офіцерів, які складають людський ресурс мобілізаційного резерву, превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я були здоровими і складали 1-шу групу, їх питома вага за середнім багаторічним показником становила $58,55 \pm 0,22\%$ військовослужбовців. Частка офіцерів 1-шої групи за станом здоров'я в 2001-2013 рр. зменшувалася від $69,40\%$ в 2001 р. до $38,10\%$ в 2012 р. (табл. 3а, б).

Другу групу стану здоров'я складали офіцери, які були практично здоровими і за середнім багаторічним показником вони становили в 2001-2013 рр. $23,06 \pm 0,18\%$ обстежених. Частка офіцерів 2-гої групи за станом здоров'я в 2001-2013 рр. коливалася від $14,21\%$ в 2009 р. до $34,37\%$ в 2013 р. Питома вага офіцерів третьої групи по стану здоров'я була майже такою, як і 2-га група, за середнім багаторічним показником вона становила $18,39 \pm 0,17\%$ обстежених, що майже в шість разів перевищує відповідний показник на етапі вступу на військову службу. Частка офіцерів 3-ьої групи за станом здоров'я в 2001-2013 рр. коливалася від $10,03\%$ в 2005 р. до $43,93\%$ в 2009 р. (табл. 3а, б).

Таблиця 2.а.

Стан фізичного розвитку осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу до військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. (%)

Оцінка фізичного розвитку	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Середній багаторічний показник
Добрий	75,82	76,17	65,77	81,86	72,86	84,15	$73,09 \pm 0,48$
Середній	23,77	23,47	33,85	17,56	26,11	15,18	$25,71 \pm 0,47$
Недостатній	0,41	0,36	0,37	0,58	1,02	0,68	$1,20 \pm 0,13$
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Таблиця 2.б.

Стан фізичного розвитку осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу до військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. (%)

Оцінка фізичного розвитку	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Середній багаторічний показник
Добрий	74,57	71,30	84,55	71,26	69,8	74,8	47,3	73,09±0,48
Середній	24,27	20,46	15,37	27,17	29,8	24,8	52,4	25,71±0,47
Недостатній	1,15	8,24	0,08	1,57	0,4	0,4	0,3	1,20±0,13
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Таблиця 3.а.

Стан здоров'я осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі проходження військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. (%)

Групи стану здоров'я	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Середній багаторічний показник
I ¹	69,40	72,63	73,55	66,17	69,59	62,34	58,55±0,22
II ²	16,66	16,11	15,61	20,68	20,37	24,91	23,06±0,18
III ³	13,95	11,26	10,84	13,15	10,03	12,74	18,39±0,17
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,00

Таблиця 3.б.

Стан здоров'я осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі проходження військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. (%)

Групи стану здоров'я	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Середній багаторічний показник
I ¹	63,74	62,59	41,86	59,55	40,70	38,10	40,87	58,55±0,22
II ²	23,45	21,57	14,21	25,48	33,57	32,77	34,37	23,06±0,18
III ³	12,82	15,84	43,93	14,97	25,73	29,13	24,73	18,39±0,17
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,00

Примітка до табл. 3 а і б: I1 – здоровий; II2 – практично здоровий; III3 – потребує систематичного нагляду.

Для встановлення причин зростання серед військовослужбовців офіцерського складу зростання кількості осіб, які потребують систематичного медичного нагляду необхідно вподальшому провести вивчення структури захворювань, з приводу яких військовослужбовці були визнані ВЛК непридатними (обмежено придатними) до військової служби в Збройних Силах України, умов військової служби та побуту.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що серед осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу (курсанти) на військову службу, за середнім багаторічним показником, превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я були здоровими і складали 1-шу групу (86,42±0,38% військовослужбовців); 2-га група – практично здорові, становила 10,35±0,33% військовослужбовців; 3-тя група – потребували систематичного медичного нагляду, була найменшою і дорівнювала 3,22±0,21% курсантів.

2. Виявлено, що серед осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі вступу (курсанти) за показниками фізичного розвитку в 2001-2013 рр. превалювали військовослужбовці, які мали добрий стан фізичного розвитку (73,09±0,48% військовослужбовців); середній стан фізичного розвитку мали 25,71±0,47% військовослужбовців; недостатньо розвинутий фізичний стан мали 1,45±0,13% військовослужбовців.

3. Встановлено, що серед осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапі проходження військової служби в Збройних Силах України (офіцери) в 2001-2013 рр. превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я є здорові і складали 1-шу групу, (58,55±0,22% військовослужбовців); 2-га група – практично здорові – становила 23,06±0,18% військовослужбовців; 3-тя група – потребували систематичного медичного нагляду, була майже такою, як і 2-га група, і дорівнювала 18,39±0,17% військовослужбовців.

4. Запропоновано в подальшому провести комплексне дослідження стану здоров'я осіб офіцерського складу мобілізаційного резерву на етапах звільнення з військової служби, виявлення причин зміни придатності їх до військової служби в умовах часткової або повної мобілізації військ.

Література

1. Закон України від 04.04.06. № 3597-IV "Про внесення змін до Закону України "Про загальний військовий обов'язок і військову службу" // Офіційний вісник України. – 2006. – №17 (10.05.2006). – С. 1261.

2. Закон України від 16 жовтня 2012 р. «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» // Військове законодавство України: збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 2012.

3. Закон України від 6 грудня 1991 р. «Про оборону України» // Законодавство України з питань військової сфери. - К.: Азимут-Україна, 2003.

4. Постанова КМУ від 18 жовтня 2006 р. № 1426 "Про структуру військового резерву людських ресурсів // Офіційний вісник України. – 2006. - № 42 (01.11.2006). - С. 2805.

5. Біла книга України 2009. Оборонна політика України: щорічник. – К.: МО України, 2010. – 92 с.

6. Стратегічний оборонний бюлетень України: щорічник. - К.: Аванпост-прім, 2012. – 55 с.

7. Біла книга України 2012. Оборонна політика України: щорічник. – К.: МО України, 2013. – 73 с.

8. Концепція професійного здоров'я військовослужбовців у Програмі будівництва та розвитку ЗС України / В.Я. Білий, О.О. Сохін, М.М. Вовкодав [та ін.] // Наука і оборона. – 2000. – №3. – С. 22-26.

9. Бібік Т. А. Вивчення стану здоров'я та надання медичної допомоги військовослужбовцям ЗС України за даними соціологічного опитування / Т. А. Бібік // Військова медицина України. – 2005. – № 2. – С. 50–52.

10. Бібік Т.А. До питання про подальший розвиток диспансеризації військовослужбовців Збройних сил України / Т.А.Бібік, Г.З.Мороз // Лік. справа. – 2007. - №5/6. – С. 125-128.

11. Калагін Ю. Охорона здоров'я військовослужбовців як складова соціальної сфери Збройних сил України / Ю.Калагін // Соц. Психологія. – 2007. - №5. – С. 157-162.

12. Питання оптимізації медичної та медико-експертної допомоги військовослужбовцям на регіональному рівні / М.П.Захараш, О.В.Сергієні, А.М. Кравченко, Г.І. Тітов // Україна. Здоров'я нації. – 2008. - №2. – С. 192-195.

13. Шевчук Р.В. Особливості сучасного стану здоров'я юнаків-підлітків з обмеженою придатністю до військової служби за припискою / Р.В.Шевчук, І.В.Огороднійчук, Л.В.Руцак // Військова медицина України. – Київ, 2013. – №2, Т.14. – С. 55-61.

В.В. Косарчук, Л.М.Чорна, М.И. Хижняк, Л.А. Устинова

Изучение состояния здоровья и физического развития военнослужащих офицерского состава мобилизационного резерва Вооруженных Сил Украины на этапах вступления и прохождения военной службы

**Национальная медицинская академия последипломного образования
имени П.Л. Шупика,
Военно-медицинский клинический центр Центрального региона,
Украинская военно-медицинская академия
Министерства обороны Украины**

Вступление. В связи с резким осложнением внутривосточной обстановки в стране и вмешательством Российской Федерации во внутренние дела Украины в соответствии с пунктами 1, 17, 20 части первой статьи 106, статьи 112 Конституции Украины Верховный Совет Украины утвердила Указ Президента Украины от 17 марта 2014 года № 303 "О частичной мобилизации" и в Украине была объявлена частичная мобилизация. Состояние здоровья и физического развития офицерского состава мобилизационного резерва Вооруженных Сил Украины есть одним из основных критериев отбора на военную службу, контроля за их боевой и физической подготовкой.

Цель. Изучение пригодности к военной службе лиц офицерского состава мобилизационного резерва на этапе вступления (курсанты) и прохождения военной службы (офицеры) в Вооруженных Силах Украины проводилось на основе изучения особенностей их состояния здоровья и физического развития.

Методы. На основе статистической отчетности по форме № 2/мед., № 4/мед. отчетов о результатах медицинского осмотра военнослужащих Вооруженных

Сил Украины за 2001-2013 годы изучались динамические изменения в состоянии здоровья и физического развития военнослужащих офицерского состава мобилизационного резерва на этапе вступления и прохождения военной службы.

Результаты. Установлено, что среди лиц офицерского состава мобилизационного резерва на этапе вступления (курсанты) на военную службу, по среднему многолетнему показателю, преобладали военнослужащие, которые по состоянию здоровья были здоровыми и составляли 1-ю группу (86,42±0,38% военнослужащих); 2-я группа - практически здоровые, составляла 10,35±0,33% военнослужащих; 3-я группа – те, кто нуждались в систематическом медицинском контроле, была наименьшей и равнялась 3,22±0,21% курсантов. На этапе вступления на военную службу среди лиц офицерского состава мобилизационного резерва по показателям физического развития в 2001-2013 гг. преобладали военнослужащие, которые имели хорошее состояние физического развития (73,09±0,48% военнослужащих); среднее состояние физического развития имели 25,71±0,47% военнослужащих; недостаточно развитое физическое состояние имели 1,45±0,13% военнослужащих. По результатам исследований было выявлено, что среди лиц офицерского состава мобилизационного резерва на этапе прохождения военной службы в Вооруженных Силах Украины (офицеры) в 2001-2013 гг. преобладали военнослужащие, которые по были здоровыми и составляли 1-ю группу (58,55±0,22% военнослужащих); 2-я группа - практически здоровы - составляла 23,06±0,18% военнослужащих; 3-я группа – те, кто нуждался в систематическом медицинском контроле, была почти такой же, как и 2-я группа, и равнялась 18,39±0,17% военнослужащих.

Выводы. Проведенное исследование позволило выяснить: рост количества лиц офицерского состава мобилизационного резерва с изменениями в состоянии здоровья и физического развития свидетельствует о недостаточном уровне здоровья, которое негативно влияет на их боеспособность и в дальнейшем на их пригодность к военной службе в мобилизационном резерве; проблемы, которые препятствуют качественному комплектованию Вооруженных Сил Украины при частичной или полной мобилизации войск.

Ключевые слова: мобилизация, военнослужащие, мобилизационный резерв, офицерский состав, состояние здоровья, физическое развитие, пригодность, военная служба.

V. Kosarchuk, L. Chorna, N. Hyzhniak, L. Ustinova

Studying the health and physical development status of the reserve officers of the Armed Forces of Ukraine on the stages of beginning and doing military service

**Shupik National Medical Academy of Postgraduate Education,
Military Medical Clinical Center of Central Region, Vinnytsia,**

Ukrainian Military - Medical Academy of the Ministry of Defense of Ukraine

Introduction. Due to the dramatic complication of the internal political situation in the country and Russian Federation interference in the domestic affairs of Ukraine in accordance with paragraphs 1, 17, 20 of Article 106, Article 112 of the Constitution of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the Decree of the President of Ukraine "On the partial mobilization" № 303 on March 17, 2014. The partial mobilization was declared in Ukraine. The health and physical development status of the reserve officers of the Armed Forces (AF) of Ukraine is the main selection criteria for military service and monitoring their physical and combat training.

Aim. Studying reserve officers medical fitness to military service on the stage of the beginning (cadets) the military service and servicing (officers) in the Armed Forces of

Ukraine by analyzing their health and physical development status.

Methods. On the basis of the statistical accounting on a form 2/med., № 4/med. and reports on the results of medical examination of service persons of the Armed Forces of Ukraine during 2001-2013 there were studied dynamic changes in the health and physical development status of reserve officers on the stage of doing military service.

Results. It has been established that, according to health status long-term mean rate, among reserve officers on the stage of beginning (cadets) the military service, service persons were predominantly healthy (group 1) ($86,42 \pm 0,38\%$ of service persons); group 2 consisted of practically healthy persons, ($10,35 \pm 0,33\%$ of service persons); group 3 was the least and consisted of persons who needed a regular medical control ($3,22 \pm 0,21\%$ of service persons). On the stage of beginning the military service among the reserve officers (cadets), according to physical development rate in 2001-2013, service persons with good physical development ($73,09 \pm 0,48\%$ service persons) status predominated; $25,71 \pm 0,47\%$ of service persons had mean physical development status; $1,45 \pm 0,13\%$ of service persons had not enough developed physical status. It was stated that among reserve officers on the stage of beginning (cadets) the military service in the Armed Forces of Ukraine in 2001-2013 there were predominated healthy service persons of group 1 ($58,55 \pm 0,22\%$ of service persons); group 2 included practically healthy service persons ($23,06 \pm 0,18\%$); group 3 included service persons who needed a regular medical control ($18,39 \pm 0,17\%$). Group 3 and group 2 were practically equaled.

Conclusions. The study made possible to conclude: the increase in number of reserve officers with changes of health and physical development status testifies to the insufficient health level. It can negatively influence on combat readiness of service persons and their medical fitness to reserve military service in the future; the problems of making up of the qualified staff of the Armed Forces of Ukraine during the partial or complete mobilization.

Key words: mobilization, reserve service persons, officers, health status, physical development status, fitness to military service.

Відомості про авторів:

Косарчук В.В. – к.мед.н., доцент кафедри управління охорони здоров'я НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Чорна Л.М. - начальник кардіологічного відділення кардіологічної клініки, Військово-медичний клінічний центр Центрального.

Хижняк М.І. – д. мед. н., професор кафедри військово-профілактичної медицини Української військово-медичної академії.

Устінова Л.А. – д.мед. н., професор кафедри військово-профілактичної медицини Української військово-медичної академії.

УДК 369.233

© О. М.КРЕКОТЕНЬ, Б. П.КРИШТОПА, 2014

О. М.Крекотень, Б. П.Криштопа***

ХАРАКТЕРИСТИКА ІСНУЮЧОЇ СИСТЕМИ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦЮЮЧИХ ЗА СИСТЕМНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КОМПОНЕНТОЮ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ЇЇ ВИВЧЕННЯ

*Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова,

**Національна медична академія післядипломної освіти
імені П. Л. Шупика